

WOLNOŚĆ SUMIENIA I RELIGII NIELETNICH PRZESTĘPCÓW W ZAKŁADACH POPRAWCZYCH I SCHRONISKACH DLA NIELETNICH

Przedmiotem analizy jest wolność sumienia i religii nieletnich przestępców. Najpierw autor zajmuje się problematyką nieletnich i miejsc wykonywania wobec nich środków o charakterze karnym. Wymienia rodzaje i typy zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, omawiając kolejno uprawnienia osób tam umieszczonych. Dalej analizowane są zagadnienia wolności sumienia i religii w ogólności i definicja wolności religii, wolności sumienia i wolności wyznania.

Następnie przedmiotem artykułu są szczególne uprawnienia nieletnich wynikające ze stosownych przepisów ustawowych i wykonawczych. Kolejno omawiane są takie kwestie jak: prawo nieletnich do wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług, do bezpośredniego uczestnictwa w nabożeństwach, do słuchania transmitowanych nabożeństw, do posiadania służących do praktyk religijnych przedmiotów, do uczestniczenia w nauczaniu i lekcjach religii, do uczestniczenia w działalności charytatywnej i społecznej związku wyznaniowego i spotkań indywidualnych z duchownym.

Dalej autor omawia ograniczenia wolności sumienia i religii nieletnich przestępców. Te związane są z izolacyjnym charakterem wykonywania środków karnych z zasadą tolerancji i reguły niezakłócania porządku w zakładzie.

Następna część artykułu poświęcona jest instytucji kapelana zakładu poprawczego (odniesienie do przepisów zwłaszcza prawa kanonicznego, kwestie etatowe i zakres czynności). Ponadto autor porównuje uprawnienia religijne skazanych i nieletnich przestępców i zwraca uwagę na niemal identyczne prawa.

Artykuł kończą postulaty legislacyjne związane z opracowaniem nowych przepisów dotyczących kwestii wolności sumienia i religii nieletnich w taki sposób, aby nie były one jedynie powieleniem uprawnień osób przebywających w środowisku więziennym, a uwzględniały kwestie odrębnego traktowania nieletnich. Ponadto postuluje się także, aby nowe przepisy miały charakter rozstrzygnięć szczegółowych, a nie ogólnych. Należy także wyeliminować takie rozwiązania, jak chociażby pozaprawne kategorie form życia religijnego w sytuacji wykorzystania znanej i wystarczająco opisanej w literaturze instytucji praktyk i posług religijnych rozumianych szeroko. Kolejny postulat dotyczy złagodzenia klauzuli ograniczenia wolności sumienia i religii ze względu na zasady tolerancji i potrzebę niezakłócania porządku w zakładzie. Ponadto proponuje się złagodzenie zbytnio

rozbudowanych klauzul generalnych związanych z potrzebą przestrzegania praw nieletnich i prawidłowości w funkcjonowaniu zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Zasadnym byłoby także zmodyfikowanie przepisu umożliwiającego nieletnim jedynie słuchania nabożeństw i zastąpienia tego uprawnienia „odbiorem”. Należy również zmienić charakter całego katalogu uprawnień religijnych przysługujących nieletnim z taksatywnego na egzemplaryczny. Zmiany wymaga też sytuacja etatowa kapelanów zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich.

Słowa kluczowe: Wolność sumienia i religii, nieletni, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich.

FREEDOM OF CONSCIENCE AND RELIGION OF JUVENILE DELINQUENTS RESIDING IN CORRECTIONAL FACILITIES AND JUVENILE SHELTERS

The subject of the analysis is freedom of conscience and religion of juvenile delinquents. At first the author discusses juvenile delinquents and places where they undergo punishment. He names types of youth detention centres listing rights provided to the youth in each of them. Further on he analyses freedom of conscience and religion in general and defines freedom of religion, freedom of conscience, freedom of belief.

Next the subject of the article are special rights of juveniles that are the consequence of legislative and executive regulations describing such issues as follows: the right of juveniles to practice their faith and participate in religious services, to listen to religious ceremonies to possess religious objects used in worship, to participate in religious classes in charity and social activity of religious communities and to individual meetings with a priest or any other clergyman.

Further on the author discusses the limitations of freedom of conscience and religion of juvenile delinquents. Those connected with the isolating character of the prison, together with the rule of tolerance and the rule of non interruption of the order in prison.

The next part of the article is dedicated to the institution of the prison chaplain in reference to the regulations of canon law, employment conditions and range of responsibilities. The author also compares the religious privileges of adult imprisoned to juvenile offenders and points to an almost identical legal status of the two groups.

The article is summed up by legislative demands such as providing new regulations for the issues of freedom of conscience and religion in a way that would be adapted to the needs of juvenile offenders and were not a mere copy of rights of adolescent criminals. The regulations

should be specific rather than general in character they should also eliminate illegal religious practices in a broad sense. The next point is to mitigate the law restricting freedom of conscience and religion in respect to the rule of tolerance and the need not to interrupt order in prison moreover it is suggested to extenuate much too complicated general rules connected with the need to obey the rights of juvenile offenders and the need of correct functioning of secure detention and secure confinement centres for juveniles. Modifying the regulation enabling listening to religious ceremonies only would be reasonable. There should also be a change in the range of religious privileges of young offenders from taxative to exemplified one. Employment conditions of institutional prison chaplains need changing as well.

Key words: Freedom of conscience and religion, juvenile delinquents secure detention centre, secure confinement centre.